

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer H.M. de Jonge
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 3 april 2024

betreft Vragen n.a.v. uw brief over stand van zaken nieuwe verdeling provinciefonds (34.568, E)

ons kenmerk 174835U

Geachte heer De Jonge,

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken (BIZA) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief d.d. 6 maart 2024 over de stand van zaken nieuwe verdeling provinciefonds.¹ De leden van de fracties van **BBB**, **PVV** en **SGP** hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

Vragen van de leden van de BBB-fractie

Vanuit de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland is op 1 maart 2024 een brief² gestuurd over weeffouten in het huidige verdeelmodel voor het Provinciefonds. In 2016 heeft de Raad voor de financiële verhoudingen advies³ uitgebracht over dit model. Dat die adviezen niet zijn opgevolgd heeft tot gevolg dat Noord-Holland en Zuid-Holland structureel te weinig geld ontvangen voor openbaar vervoer (OV) en voor jeugdzorg. Het betreft 31 miljoen voor Noord-Holland (over de jaren 2023 en 2024) en 36 miljoen voor Zuid-Holland.

De leden van de BBB-fractie hebben de volgende vragen:

1. Hoe gaat u de problemen in het huidige model herstellen?
2. Gaat dit herstel ten koste van andere provincies of moet er geld bij?
3. Wat betekent dit voor het gesignaleerde tekort voor het OV en de jeugdzorg in de betreffende provincies?
4. Wat betekenen dit voor het nieuwe model? Wat gaat u doen met de adviezen van de ROB om problemen met het toekomstige model te voorkomen?
5. Ook het nieuw voorgestelde model wordt niet door alle provincies gedragen. De Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland hebben op 1 maart 2024 ook hierover een brief gestuurd.⁴ Wat gaat u hiermee doen om toekomstige problemen met een eventueel nieuw model te voorkomen?

¹ Kamerstukken I 2023/2024, 34568, E.

² [Gezamenlijke brief PZH en PNH aan BZK inzake weeffouten Provinciefonds \(notubiz.nl\)](#).

³ Raad voor de financiële verhoudingen, Advies wijzigingen Fvw in verband met vereenvoudiging verdeelmodel provinciefonds, 9 mei 2016.

⁴ Brief van de Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland aan de minister van BZK d.d. 1 maart 2024 (kenmerk NH 2055732/2210956).

datum 3 april 2024

ons kenmerk 174835U

blad 2

Vragen van de leden van de PVV-fractie

In uw brief wordt aangegeven dat de toezegging om bij de heroverweging van de verdeelmaatstaven van het Provinciefonds te kijken naar de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting⁵ is meegenomen in het onderzoek van CEBEON naar de herijking van het verdeelmodel van het provinciefonds. In de brief geeft u tevens aan niet het door CEBEON ontwikkelde verdeelmodel onverkort in te voeren, maar in het verdere proces te komen tot een politiek-bestuurlijke weging en besluitvorming en over het nieuwe verdeelmodel een adviesaanvraag te doen bij de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB).

Inhoudelijk kwam de toezegging voort uit de volgende opmerkingen en vragen in het plenaire EK debat over de vereenvoudiging van het verdeelmodel provinciefonds in 2017:

"Ik heb nog enkele opmerkingen over het doel van het verdeelmodel om provincies in staat te stellen hun inwoners een gelijkwaardig voorzieningenniveau te bieden tegen globaal gelijke lastendruk. Gelet op dit doel, is het opvallend hoeveel verschil er blijft bestaan tussen provincies in de opcenten motorrijtuigenbelasting. Deze belasting wordt eenzijdig opgebracht door automobilisten maar vervolgens wel als algemene inkomstenbron ingezet door provincies. Daarbij blijven de investeringen in weginfrastructuur door provincies doorgaans achter bij de opbrengsten uit opcenten en is de automobilist de melkkoe voor veel provinciaal beleid. Opcenten waren oorspronkelijk echter een doelbelasting, ingesteld in 1965 om een rijkswegenfonds te voeden. Pas begin jaren tachtig zijn de opcenten als bestuurlijke compensatie richting de provincies een algemeen heffingsmiddel geworden. Voor provinciebesturen geldt nu vaak het argument dat zij opcenten niet verder kunnen beperken vanwege het nadelige effect van de capaciteit van de motorrijtuigenbelasting voor de verdeling in het Provinciefonds. Kan de minister duiden hoe dit zich verhoudt tot het doel van een gelijkwaardig voorzieningenniveau tegen een globaal gelijke lastendruk? In hoeverre is de positie van de opcenten afdragende automobilist in de herziening van het verdeelmodel afgewogen? Kan de minister aangeven in hoeverre de opcenten ook deel zullen uitmaken van de fundamentele heroverweging van het stelsel in de komende jaren?"⁶

Specifiek op het onderwerp investeringen in weginfrastructuur ten opzichte van de opbrengsten uit opcenten wordt in de notitie van het IPO⁷ de volgende opmerking gemaakt:

*"Investeringen infrastructuur
Tijdens de ambtelijke sessies is verschillende keren stilgestaan bij het feit dat het model is gebaseerd op kosten en niet op 'uitgaven'. Dat betekent dat investeringen niet consequent zijn meegenomen in de analyses die aan het model ten grondslag liggen. Op het cluster infrastructuur kan dat grote invloed hebben op zowel de omvang van het cluster, als op de verhoudingen tussen provincies. Bij de meeste provincies is sprake van zogenaamde 'stille lasten' doordat investeringen uit het verleden zijn afgeschreven en deze de komende jaren moeten worden vervangen – met groeiende afschrijvingen tot gevolg. Provincies gaan hier bovendien verschillend mee om; sommige provincies bestempelen vervangingen als investeringen (uitgaven), anderen als groot onderhoud (kosten). Sommige provincies sparen, andere niet. Afsproken kan worden om hier aanvullend onderzoek naar te laten doen door de ROB en het Rijk te verzoeken dit als expliciet punt op te nemen in de POR."*

In uw adviesaanvraag aan het ROB komt het aspect van de investeringen in infrastructuur echter niet expliciet aan de orde.

⁵ T02426

⁶ Handelingen I 2016/2017, nr.28, item 8, p.3.

⁷ Bundel – Bestuurlijke Adviescommissie Financiën van 6 april 2023, onderdeel 2.a Notitie Bestuursagenda nieuw verdeelmodel Provinciefonds, p.6.

datum 3 april 2024

ons kenmerk 174835U

blad 3

1. Kunt u aangeven waarom het onderwerp 'investeringen infrastructuur' niet in de adviesaanvraag aan het ROB is opgenomen?
2. Kunt u aangeven of en op welke wijze het onderwerp 'investeringen infrastructuur' als expliciet punt is opgenomen in het POR?
3. Kunt u aangeven in hoeverre in de politiek-bestuurlijke afweging mogelijkheden gezien worden om – mede gelet op de noodzakelijke investeringen in infrastructuur - van de provinciale opcenten weer een doelbelasting voor de wegeninfrastructuur te maken zoals dit oorspronkelijk ook bedoeld was (als doelbelasting ingesteld in 1965 om een rijkswegenfonds te voeden. Bij Bestek'81 zijn de opcenten als bestuurlijke compensatie richting de provincies pas een algemeen heffingsmiddel geworden⁸)?

Vragen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met interesse uw brief gelezen waarin u ingaat op toezegging T02425. Deze toezegging bevat twee delen, namelijk dat:

- de minister van Economische Zaken naar de problematiek van de provincie Zeeland kijkt en de Kamer daarover een brief stuurt;
- de minister zelf na het verschijnen van het advies van de commissie-Jansen II met het IPO zal overleggen en naar verdere ontwikkeling van het verdeelmodel van het provinciefonds zal kijken.

De leden van de SGP-fractie hebben de volgende vragen:

1. Is de brief bedoeld als reactie op het eerste deel van de toezegging? Zo ja, waaruit blijkt dan dat de problematiek die destijds bij de toezegging aan de orde was in deze brief is uitgevoerd en geadresseerd?

De leden van de SGP-fractie constateren vervolgens ten aanzien van het tweede deel van de toezegging dat u het opzetten van het verdeelmodel heeft uitbesteed aan CEBEON. Deze leden hebben hierbij de volgende vragen:

2. Op welke wijze is in het verdeelmodel zoals nu voorligt recht gedaan aan de positie van Zeeland, in het licht van de onderliggende toezegging?
3. Klopt het dat de provincies het niet unaniem eens zijn over het voorliggende verdeelmodel? En wat betekent dit voor de huidige stand van zaken, met name voor de provincie Zeeland, opnieuw in het licht van voornoemde toezegging?
4. Op welke termijn gaat u over tot besluitvorming ten aanzien van het verdeelmodel?

Daarbij zijn ook nog andere prangende vragen, als het gaat om de financiering binnen provincies. Door de specifieke uitkeringen, die projectmatig worden ingezet, is op korte termijn wel geld beschikbaar. Voor een provincie met betrekkelijk weinig inwoners is dat voor de lange termijn echter problematisch, omdat dit op langere termijn geen houdbare situatie is.

5. Bent u het met de leden van deze fractie eens dat voorzieningen niet overeind te houden zijn met incidentele middelen? Hoe kan daarop geanticipeerd worden in het samenspel tussen Rijk en provincies, opnieuw in het licht van de toezegging T02425?

---

⁸ Miljoenennota 1980, p. 78: "Het ligt in het voornemen de werkingsduur van het Rijkswegenfonds in 1980 te beëindigen. De uitgaven van het fonds zijn daarom in de begroting van Verkeer en Waterstaat opgenomen. De voeding van het fonds zal per 1 januari 1980 dan ook gestopt kunnen worden. De opcenten op de motorrijtuigenbelasting zullen vloeien naar de algemene middelen, de bijdrage van de begroting van Verkeer en Waterstaat aan het fonds vervalt."

datum 3 april 2024

ons kenmerk 174835U

blad 4

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken zien met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangen deze graag binnen **vier weken**.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken